



# ยโสธรเภสัชสาร

## โรงพยาบาลโสธร

เซรุ่มแก้พิษงู

โทร 041 2567

ปัจจุบันสถานเสาวภา สภากาชาดไทยได้ผลิตเซรุ่มต้านพิษงู แบ่งเป็น 2 ประเภทคือ

1. **เซรุ่มต้านพิษงูเฉพาะชนิด (Monovalent antivenom)** มี 7 ชนิด คือ เซรุ่มต้านพิษงูเห่า (ใช้แก้ พิษงู Naja kaouthia), เซรุ่มต้านพิษงูจงอาง, เซรุ่มต้านพิษงูสามเหลี่ยม, เซรุ่มต้านพิษงูทับสมิงคลา, เซรุ่มต้านพิษงูแมวเซา, เซรุ่มต้านพิษงูกะปะ, เซรุ่มต้านพิษงูเขียวหางไหม้ (ใช้แก้พิษงู Trimeresurus albolabris)
2. **เซรุ่มต้านพิษงูรวม (Polyvalent antivenom)** ผลิตจากการนำพิษงูหลายชนิดไปกระตุ้นในม้าตัวเดียว มี 2 ชนิด คือ เซรุ่มต้านพิษงูรวมระบบประสาท (Neuro polyvalent snake antivenom) ใช้แก้พิษงูเห่า จูงอาง จูสามเหลี่ยม และ งูทับสมิงคลา เซรุ่มต้านพิษงูรวมระบบโลหิต (Hemato polyvalent snake antivenom) ใช้แก้พิษงูแมวเซา กูกะปะ และ งูเขียวหางไหม้

**ขนาดและวิธีใช้** ยังไม่ค่อยมีการศึกษาขนาดของเซรุ่มต้านพิษงูที่ใช้ ข้อมูลได้จากฤทธิ์การต้านพิษของเซรุ่มและปริมาณพิษ ของงูแต่ละชนิด ได้เป็นแนวทางดังนี้

### งูที่มีพิษต่อระบบประสาท

- เซรุ่มต้านพิษงูเห่า ใช้ 10 vials (ขวดเล็ก)
- เซรุ่มต้านพิษงูจงอาง 10 vials
- เซรุ่มต้านพิษงูทับสมิงคลา 5 vials
- เซรุ่มต้านพิษงูสามเหลี่ยม 10 vials
- เซรุ่มต้านพิษงูรวมระบบประสาท 10 vials

### งูที่มีพิษต่อระบบโลหิต

- เซรุ่มต้านพิษงูแมวเซาใช้ 3-5 vials
- เซรุ่มต้านพิษงูกะปะ 3-5 vials
- เซรุ่มต้านพิษงูเขียวหางไหม้ 3 vials
- เซรุ่มต้านพิษงูรวมระบบโลหิต 5 vials

\*ขนาดในผู้ป่วยเด็ก หรือสตรีมีครรภ์ เหมือนในผู้ป่วยทั่วไป ไม่ต้องลดขนาด  
\*ไม่จำเป็นต้องทำการทดสอบทางผิวหนัง (skin test) ก่อนให้เซรุ่ม เพราะมีอัตราการเกิดอาการข้างเคียงที่รุนแรงต่ำ รวมทั้งการทดสอบทางผิวหนังไม่สามารถทำนายการเกิดอาการข้างเคียงได้

### วิธีการใช้

หยดทางหลอดเลือดดำภายใน 30 นาที ถ้ามีปัญหาเรื่องปริมาตรสารน้ำ อาจให้ภายใน 1 ชม. ระหว่างการให้ยาต้องเฝ้าดูอาการผู้ป่วยอย่างใกล้ชิด และ สามารถเข้าถึงยาที่จำเป็นต่อการรักษาอาการข้างเคียง ทั้งนี้เพื่อที่จะตรวจพบและรักษาอาการข้างเคียงที่รุนแรงได้ อย่างรวดเร็ว

เซรุ่มจะออกฤทธิ์ภายใน 1 ชม. แต่อาการและอาการแสดงอาจจะไม่ดีขึ้นทันที การติดตามการตอบสนองต่อการรักษา ในกรณีของพิษงูต่อระบบประสาท จะต้องรอให้พิษงูถูกกำจัดจากแผ่นเชื่อมประสาทสังการ และกล้ามเนื้อ ในกรณีของงูเห่ามีการศึกษาทางคลินิกพบว่าประมาณ 12 ชม. แต่สำหรับงูอื่นในกลุ่มนี้ยังไม่มียาข้อมูลที่ชัดเจน ให้ใช้เวลา 12 ชม. เหมือนกัน

ในกรณีของพิษงูต่อระบบโลหิต อาการเลือดออกง่ายจะดีขึ้น และให้ตรวจทางห้องปฏิบัติการที่ประมาณ 6 ชม. หลังได้รับเซรุ่ม พิจารณาให้เซรุ่มซ้ำ เมื่อติดตามการตอบสนองต่อการรักษาแล้วไม่ดีขึ้น

### รูปแบบของยา

เซรุ่มต้านพิษงูอยู่ในรูปผงแห้งบรรจุในขวดเล็ก (vial) และมีตัวทำละลายเป็นน้ำกลั่น 10 มิลลิลิตรแบบมาด้วย ดังนั้น 1 vial จะได้สารละลาย 10 มิลลิลิตร ถ้าต้องการจะผสมให้เจือจางกว่านี้สามารถผสมกับสารน้ำ 5% Dextrose in water เพิ่มได้ การเก็บรักษาไม่จำเป็นต้องเก็บในตู้เย็น ให้เก็บที่อุณหภูมิต่ำกว่า 25 °C หากเก็บรักษาตามที่กำหนด จะมอายุ 5 ปี นับจากวันผลิต

### อาการอันไม่พึงประสงค์

บางครั้งมีอาการปวดบริเวณที่ฉีดยา มีผื่นคัน และ อาจมีไข้ ปฏิกิริยาที่รุนแรงในระยะต้น (early reaction) เกิดขึ้นขณะกำลังรับเซรุ่ม หรือภายในระยะเวลาสั้น ๆ หลังรับ เซรุ่มหมด ได้แก่ ผื่นลมพิษ หน้าบวม หายใจไม่สะดวก หลอดลมหดเกร็ง ความดันโลหิตตก ซึ่งอาการดังกล่าวนี้พบได้ร้อยละ 3.5 และมีความดันโลหิตตกเพียงร้อยละ 1.29 ถ้ามีอาการดังกล่าวให้รักษาตามอาการ โดยการให้ยา ต้านฮิสตามีน ยาอะดรีนาลีน

## เซรุ่มงูที่มีโรงพยาบาลโสธร (เซรุ่มชนิดเดียวจะเลิกผลิต จะเหลือผลิตเซรุ่มชนิดรวม)

เซรุ่มงูเห่า      เซรุ่มงูกะปะ      เซรุ่มงูเขียวหางไหม้

เซรุ่มรวมระบบประสาท      เซรุ่มรวมระบบเลือด